

כפי שראה אותה עתונאי ערבי ישראלי

בקירבת טהראן, בכרוז סונה מוצדק לעם הפרסי להיות נוכח בתפילת אשכבה על נשמתו של "הגיבור הלאומי הגדול" מוחמד חסן שמשירי, יד ימינו של מוצדק. תוצאת הכרוז, כפי שמכרו לי, היתה נהירה המונית של סטודנטים וסתם אזרי חיי, שהצריכה התערבות משטרתית גדולה. בהזדמנות זו הזמינו אותי הסטודנטים לטקס שנערך באוניברסיטה, לרגל יום ה' לדתו של השאה. מצאתי שם אלפי סטודנטים דנים בכיכר המרכזית של הקריה. כשאך הופיע ראש הממשלה, ד"ר אמינו, שעמד לנאום בהזדמנות זו, החלו הסטודנטים צועי קיום בקוליקולות: "יחי מוצדק אהוב ה' עם!" "אנו דורשים בחירות חופשיות!" המתם עלתה עוד יותר בראותם את נציג השאה יורד ממכוניתו, והם החלו רוגמים אותו באבנים. הוא נשא את רגליו וברח.

★ ★ ★

הסטודנטים הערביים

הסטודנטים הערביים בפרס מהחיים ובעיה בפני עצמה. גם הם, כאחיהם הפרסיים, רואים עצמם כפטרונים של השח' רור והחירות בארצותיהם. גם הלבנוני, גם הירדני, גם העיראקי — כולם כאחד נוש' אים בקרבם את קרן האור שתאיר את דרכו של העם הפשוט.

אומר את האמת, כי בהגיעי לקריית האוניברסיטה של טהראן — שם מתגוררים הסטודנטים הערביים — חששתי מאוד ש' הם לא ירצו לדבר אתי. לכן החלטתי ש' הצעד הראשון שעלי לעשות הוא להציג את עצמי כמות שאני: ערבי מישראל. חששתי התבסס על נסיונותיהם של יודים שפגשו בסטודנטים ערביים בחו"ל. לשמחתי הרבה התברר החשש.

התדבקנו על דלת אחד מחדרי הסגורים. הקול ענה בערבית וביקש שניכנס. נכנסנו, וכמוסכם הציג אותי יודי הפרסי בפני ה' סטודנטים שישבו בחדר, כ"ערבי מישראל". כולם השתתקו והחליפו ביניהם מבטים. לאחד מבט קריזני, לאחר מבט חם, נוקב ולוחט. כמעט ולבי נדם בקרבי. מה תהיה תשובתם? לבסוף דיבר אחד מהם: "בחנתך מהארץ השדודה?" יודי הפרסי לא הבין מה מדבר הסטודנט הערבי. ואז החלו ממי טורים עלי מכול של שאלות וקושיות, על מצב הערבים בישראל, על יחס השלטונות ועל ועל ועל... הם אף נטלו על עצמם

את תפקיד המשיב. האחד שאל והאחר השיב. הם נגעו בבעיות רבות: הממשלה הצבאית, כפרקאסם, חוק ריכוזי-הקרקעות, ועד המפ' לגות והאישים בישראל. בהזדמנות זו נודע לי מפייהם על רצח חמשת הצעירים ה' ערביים בגביל עזה. הם ידעו כל דבר. עברנו לבעיות האקטואליות יותר: פירוק האיחוד בין מצרים וסוריה שעמד במר' כן הויכוח בנינו. ואז גם התברר לי עד כמה השקפותיהם של הסטודנטים הערביים מתנגשות זו בזו: היו כאלה שתלכו בנאצר תמיכה מוחלטת, היו קומוניסטים, לאימנים סוריים ואנשי אלבעת. כל אחד והתיאורה שלו, כל אחד והפירוש שנתן להשתלשלות המאורעות.

נתחיל מן הסטודנטים הירדניים. חלקם תמך בעבד אל-נאצר ובמדיניותו במידה כזו, שאינם מוכנים לשמוע אף את הביקורת הקטנה ביותר כלפיו והם מסתכלים על ה' ממשלה החדשה בסוריה כעל ממשלת בדל' גים בוגדים שפסעו בלאומיות הערבית ו' בעם הערבי — כמו חוסיין מלכם. החלק האחר — הקטן יותר — תמך בחוסיין ו' במדיניות המערבית, וכמובן, תמך בפירוד של רע"ם.

דבר מעניין: כל חסדי נאצר לומדים על' פה חלקים גדולים מנאומיו — כאילו היה שיר של עבד אל-נאב או פריד אל-אכרש. לפחות לגבי קבוצה אחת היתה פירוק רע"ם יום חג ושפחה. אלה היו הלאומנים הסוריים. סיפרו לי שהם רקדו ושרו כל אותו יום, ואף חילקו כיבודים לכל ידי' דיהם. הם הודו לאללה על סטוריה השתח' ררה מעול "האימפריאליזם הפרעוני" ומ' "הדיקטטור עבד אל-נאצר".

★ ★ ★

"אני עבדך..."

קריית האוניברסיטה של טהראן היא חממה גדולה של רעיונות, תוכ' ניות ותיקוחת שמטרה אחת לכולם: לתקן את מצב ההמונים בפרס. ויש מה לתקן, כי מתחת לשיכבה דקיקה של מש' כילים ועשירים חי עם נבער, יחף ורעב. העוני הממאיר שבר את רוחו של בן' העם, עד שאיבד כמעט צלם-אנוש. בין משפט למשפט הוא ממלמל בהכנעה: "אני עבדך... אני המשרת שלך". שוטר התנר' עה נעמד דום ומצדיע לכל בעל מכונית מהודרת; כי הוא רואה בהם מה שהינם

סמל הליכוד

הוא מוחמד מוצדק, האיש שהלאים בשעתו את אוצרות הנפט והודח עלידי השאה. אחרי שנשפט ונכלא, יושב מוצדק במעצר-בית סמוך לטהראן. סביבו מתלכדים כל מתנגדי המשטר.

באמת! אדוניה האמיתיים של הארץ. על פי חישוביו של העתון הרשמי-למחצה זהיראן, למעלה מ-85 אחוז מאוכלוסיית פרס אינם יודעים קרוא וכתוב.

★ ★ ★ הרובע הסגור

כמו בתראיכיה, מחולקת גם טהראן לשני חלקים, שהם גם שני עולמות: צפון ודרום. בצפון גרים העשירים המופל' גים; בדרום — שכונות העוני.

דבר אחד תמיה מצאתי ברחובות טהראן: השמות שהם נושאים. מי היה מעלה על הדעת, למשל, שבכירת השאה ייקרא אחד הרחובות הראשיים על שם יוסף סטאלין?

אפילו רחוב על שם לנין יש כאן. אבל אלה יוצאים מן הכלל. רוב הרחובות נקרא על שמות של בני משפחת השאה. בדרום העיר שוכן מוסד מסויים, ש' המבקרים בו הם לרוב תושבי הצפון דה' קא. זהו רובע הזונות של טהראן, המתקיים ופועל בחסות השלטונות. אין המדובר בבתיים בודדים, כי אם ברובע שלם, מוקף חומה. ליד הכניסה עומד שוטר. בתוך החומה יש בתי-קולנוע ובתי-קפה, מסעדות וחנויות — וששת אלפים נשות-מקצוע. גברים רבים — בעיקר בעלי הרכוש הולכי הבטל — באים הנה בשעות לפני-הצהרים ונחלצים רק אחרי חצות, אחר שהזינו עצמם במזון רוחני וגשמי עד ליום המחרת. בני השכבות העממיות מופיעים אחרי-העבודה, עומדים בתור ארוך לפני השוטר, הבודק שלא יכניסו כלי-נשק או מצלמות אל תוך הרובע הסגור.

הנשים עצמן עומדות תחת פיקוח רפואי, ועליהן לעבור בדיקות שביעיות סדירות.

★ ★ ★

יורדי הנדוניה

מקומה שר האשה במשטר החברתי הזה מעורפל במקצת. הגבר היוצא לבלות במועדון-לילה אינו מבקר שם לבדו, חלילה, אלא עם אשה. אבל זו לעולם אינה אשתו, כי אם אשת-לילה, או פילגשו ה' קבועה.

מקומה של האשה, כמו בכל החברות המרחביות הישנות, הוא בבית. לכך היא חונכה, ולזאת היא מוכנה. אגב, בהיותו בפרס פגשתי מספר בחורים שירדו מישראל. כמעט כולם רצו לחזור ארצה. מדוע, אם כן, ירדו לפרס? הסתבר שכמעט כולם באו לשאת נערה. הם אינם בוחלים בעזרות ישראל, חלילה, אלא ש' בפרס משלמים הוריה של כלה יהודיה תבין ותקלין, והנדוניה היא כה גדולה, שכדאי לבחורים לבוא מישראל ולשאת נערה יהודיה מפרס.

ואמנם, בחורים רבים — שעלו לישראל לפני שנים — חזרו לטהראן, התחתנו, התעשרו בן-לילה ולפתע גילו שארע פני ציר: דרך השיבה לישראל נחסמה בפניהם. כי החוק הפרסי רואה בהם עדיין אזרחי פרס החייבים לשרת בצבא הפרסי. אולם אם בטהראן עצמה נהנים היהודים ממעמד כלשהו, לא כן מחוץ לבירה. שם מביטים עליהם כעל יצורים משונים. דבר שאינו מפריע לישראלים, הבאים לפרס ב' מספרים גדולים כדי להקים מפעלים, להקים עסקים, לייצק, להדריך, לסלול כבישים, עד כדי כך, שהם כבר הפכו שמי-דבר.

כשהייתי מציג עצמי כישראלי באחת מ' חנויות טהראן, הייתי זוכה מיד בהנחה גדולה. במיוחד הגדילו במתן הנחות ה' סוחרים היהודיים, שהתמלאו גאוה למראה ישראלי נוסף שבא לארצם, כתגבורת לפלי' שה' הדידיונות הגדולה.

מכפריו הפרסיים, אשר את אדמותיו חילק בין התושבים. השאח, החש בסערה המאיימת לגרוף את כסאו, מנסה להנהיג רפורמות. אך השיכבה השלטת אינה נוטה לותר על עושרה. אזרח פרסי נפל אפיים ארצה, לנסק את רגלי השאח, מוחמד ריא פלמוני. תמונה זו צולמה בעת ביקורו של השאח באחת

לרגלי השאח